
РАЗСЪЖДЕНИЯ ВЪРХУ СПОМЕНИ ОТ БЪДЕЩЕТО

Проф. д-р Атанас Дамянов, доц. д-р Маргарита Маринова

Международно висше бизнес училище

Резюме. Настоящото изследване се състои от четири части. В част първа е направен синтезиран, фрагментарен преглед на случаи, в които, априори, е предвидено бъдещето – от дълбока античност до нашето съвремие т.е., спомен от миналото. Във втората част са уловени „кълнове на бъдещето“ в мултивекторен аспект. В третата част, въз основа на определени допускания и чрез комбинация от прогностични методи, е екстраполирано движението на БВП на група държави от 2015 до 2044 години. И в четвъртата част, е развит нашият спомен от бъдещето. Уловени са ескизи за голямата световна картина през 2044 г., промените които са настъпили, разполагане на големите икономически сили, начина на организация и свързване на отделните държави, появата на нов производствен фактор и т. н.

Ключови думи: ретроспективен анализ; прогноза; футурология

JEL код: F02, F17, F42.

1. Увод

Сигурно, класическият подход предполага да се вгледаме в миналото и да отсеем златните зрънца, които ще бъдат полезни за икономическото развитие.

Сигурно, класическият подход изисква и да се вгледаме в бъдещето, да прогнозираме икономическото развитие.

Ние, обаче, ще следваме и двата подхода, но ще се опитаме от бъдещето (2044 г.) да отправим поглед надолу към предходните двадесет години. Възможно е това да го наречем неокласически подход, макар и в асиметричен вид.

2. Фрагментарни спомени от миналото

ПРОВИДЕНИЕТО. Много често сме си задавали въпроса: Как е успял НОЙ да предвиди бъдещия Потоп? Успяхме да открием в изследване на Томас Ман една мисъл „По закона на съответствието между онова, което става горе и това което произлизаше долу Йосиф също трябваше да си спомни за Потопа“ (Ман 1985, 21). И още, мъдростта се заключаваше в предвидливост и в обезопасяваща предвидливост.

„Не беше ли Ной Утпаницим за това наречен Премъдрия, защото беше предвидил, че идва потоп и се беше опазил от него като

беше построил ковчег (Ман 1985, 22). И търсейки обяснение на смисъла на цитираните мисли, стигаме до едно възможно разсъждение. Онова, което ставаше горе е Висшият разум (Божественото), който е внушил на Ной какво ще става. Днес, без излишна претенциозност, може да кажем, че Висшият разум съществува в едно измерение, а ние сме в друго, все още неразбиращи Висшия разум, макар че винаги е имало и има единици от човешкия род, които го улавят. Това може да го наречем провидение в очакване на катаклизъм и спасение.

Първият план. От дълбоката античност нека отидем египетската, по-близка, античност, тази на фараоните. В Стария завет, частта „Изхода“ е описана технологията, при разработването и изпълнението на **Първият седемгодишен макроикономически продоволствен план в историята на човечеството**. Организацията е била превъзходна. И когато настъпва гладът, хората се разбунтували и отишли пред двореца на фараона. Той излиза, със цялото си великолепие, вдига ръка, тълпата утихнала и той казва: Идете при Йосиф и той ще ви нахрани!

Тук имаме сън на фараона, разгадан от Йосиф за наближаващата продоволствената криза, разрешена чрез знания за седемгодишни природни цикли и за планов инструментариум.

Програма. През 1922 г. в Русия се разработва програмата „ГОЕЛПРО“ (Държавна електрификация на Русия). Строят се ВЕЦ, ТЕЦ, ДЕЦ АЕЦ и т.н. Имаме осъзната предвидливост за потребността от електрическа енергия, осъществена чрез един от документите за предвиждане – програмата.

Двадесет годишни, макроикономически планове. След Втората световна война победената Япония, под ръководството на **Сабуро Окита**, започва разработването на двадесет годишни планове.

Първи план: 1945 – 1960 г. с девиз: Да възстановим японската японската икономика. Изпълнен!

Втори план: 1961 – 1980 г. с девиз: Да достигнем високоразвитите държави. Изпълнен!

Трети план: 1981 – 2000 г. След като сме достигнали високоразвитите страни какво да правим?

Или разруха, криза и решаването им през първия период; чрез фокус върху разходите, през втория и чрез иновации през третия.

Ще си позволим да обобщим: Предсказването на бъдещето е резултат на знания от Висшия разум, на знания за природните закони, циклите в природата и желанието на хората по генетичен път да изградят бъдещето си.

3. Възможни „кълнове“ на бъдещето

През 1998 г. въведохме понятието „Единна световна икономическа тъкан“ (ЕСИТ) (Damyanov 1998). Формирането на ЕСИТ е сложен и многофазов процес, който подлежат на еволюция:

Първа фаза: първообрази на интернационализацията.

Втора фаза: реална интернационализация;

Трета фаза: транснационализация;

Четвърта фаза: глобализация;

Пета фаза: пост глобализация.

През 2015 г. се появиха индикации на нов процес – деглобализация. И захласването по глобализацията, която е частен проект, се замъгли. Законите ни учат, че едно нещо не може да съществува без своята противоположност.

Граници на растежа. Вторият рапорт на Римския клуб (РК), организиран от Аурелио Печей и финансиран от Дейвид Рокфелер („Граници на растежа“ 1972 г.) описва една стряскаща световна картина. Населението на земята трябва да стане един милиард човека, световните ресурси са на изчерпване, а Гърция е включена към Западна Европа!?! Пледираше се за намаляване на икономическия растеж, за световно правителство, без държави, без национална идентичност.

Първият доклад на РК „Световна динамика“ се появи през 1971 г., разработен от екип под ръководството на Джордж Форестър от MIT. Вторият „Граници на растежа“ е с лидер Дениз Медоуз и е използван езика за програмиране „Дайнамо“. До сега са публикувани 43 рапорта. Още тогава някои американски учени го нарекоха „Граници на глупостта“. Но този рапорт на Медоуз остави траен отпечатък в световната икономическа мисъл.

Жак Атали. През 1999 г. той обяви, според него, „бъдещето на икономическите системи след 20 или 30 години ще се характеризира със създаването на нови предприятия, а не на работни места във вече съществуващите организации. Утрешните предприятия ще се появят предимно в средища на високи технологии (Dokladat Atali 1999, 2). И още преди 2024 г. се появили такъв тип предприятия, като „кълнове“ на бъдещето.

Симбиоза между човека и изкуствения интелект. През 1950 г. Джон Маккарти въвежда термина **Изкуствен интелект** на конференция в Давос. От 2017 г. година университетът Уитс в РЮА започна проект за свързване на човешкия мозък с интернет (*Brainternet*). **Brainternet** (от „мозък“ и „интернет“ на английски) е първия в света проект, който еднопосочно свързва човешкия мозък с интернет в реално време. Проектът е концептуализиран и ръководен от Адам Пантановиц и извършен от изследователи в университета Уитс в Йоханесбург. Успехът

им с този проект се смята за голям пробив областта на биомедицинското инженерство и отваря много дискусии за това как тази концепция може да бъде развита и как ще изглежда бъдещето ни заради нея.

Но как същински се извършва свързването на човешки мозък с интернет, по-точно с каква цел? Учените, работещи по проекта го описват по следния начин: Системата превръща човешкия мозък в Интернет на Нещата (Internet of Things „IoT“), подобно на World Wide Web. Работи като използва електроенцефалограма (EEG) мозъчни сигнали от устройство свързано с главата на човека и конвертира сигнала към системата „brain live stream“.

В есенция системата не свързва човека директно със съществуващия интернет, който познаваме, а използва човешкия мозък за да създаде нов вид система. Поне на този етап, системата може само да възпроизведе човешката мозъчна дейност, така че тя да може да бъде обзерирана. Но темата за свързване на човешкия мозък директно към Интернет е доста контroversиална. Разговорът за това колко човешкото тяло може/трябва да бъде свързано още и още към Интернет и машините като цяло предизвиква силни реакции между различни хора. След пет години проектът беше спрял защото се наложило да се навлиза още по-дълбоко в анатомията, биологията, медицината и т.н. и ставало опасно. Но ето че през 2023 г. Илон Мъск имплантира чип в човешки мозък за свързване с определени компютърни конфигурации! През март 2024 г. компанията за компютърно – мозъчни интерфейси Neuralink на Мъск съобщи, че човекът може да **движи компютърна мишка само с мисъл**. Само месец по-късно човекът с мозъчния имплант на Neuralink играе и пише статуси в **X** само с ума си.

Вече се създава **Генерален изкуствен интелекти /Artificial General Intelligence/¹**. До 2025 г. ИИ ще е по-интелигентен от всеки отделен човек, а през 2029 г. на всички хора заедно.

Същевременно се забелязва едно нова явление, което можем да оприличим на **дигитална колонизация**. Защо? Изкуственият интелект е необходимо да бъде зареден с определена диверсифицирана информация. Това се възлага на млади хора от Латинска Америка и в конкретния случай една от страните е Венесуела. За да заредиш ИИ с информация за Лондон, какво да се посети и т. н. се плаща един или два цента!?! Вече един закачлив момент. Още преди пандемията Ф. Котлър говори за дигитални туземци! Последните сега са острови или полуострови в отделните държави.

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Artificial_general_intelligence

Също така, преди пандемията в Китай се дипломира първият лекар-робот. Това хуманоидно същество е било заредено с информация, вкл. и за специализант. Резултатите са били превъзходни.

И да завършим с този акцент МВФ на 13.02.2024 г. артикулира въздействието на ИИ върху пазара на труда в света. Според тази организация 40% от работните места, в близко бъдеще, ще бъдат засегнати. Това включва и новосъздадени работни места, както и тези, които ще бъдат подобрени и тези които ще изчезнат. Възможно е да настъпи опустошително неравенство между развити и слабо развити страни. Винаги, обаче, следва да се отнасяме внимателно към това, което ни внушава тази организация...

И все пак, в контекста на тези мисли, установяваме, че вече работещите в областта на компютърните и комуникационни системи и технологии са ударени от ИИ. И още по-конкретно разработващите софтуер (програмистите) губят позиции, защото ИИ вече програмират до трето ниво. Това се отнася и за кол центровете, фирмената, образователната държавната и т.н. администрация. Работещите в тях ще бъдат изместени.

Архетип сценарии. Под това заглавие през осемдесетте години на XX в. в английското списание “Long Range Planning“ беше публикуван интересен материал. Съгласно това изследване архетип сценарият има продължителност двадесет години. За това време една държава или група страни могат да извършат радикално реструктуриране на своите икономически системи и да спрат действието на икономическата инерция. Това засяга външноикономическите връзки, brutния вътрешен продукт, квалификацията на работната сила и т.н.

През деветдесетте години на XX в. избухна понятието emerging country, а след това и emerging market, т.е., възникващи, развиващи се, динамични страни и пазари. Вглеждайки във вектора, още тогава установихме, че дори в развита икономика, може да се формира сегмент на възникващ пазар, а не само за развиващите се страни и страните в преход. И това, което се появи в последните години са възникващи и динамични лидери (emerging leaders). За сега само единици.

4. По пътя към 2044 г.

Нека сега, стъпка по стъпка, да преминем от 2015 до 2044 г. Ретроспективният ни анализ е изготвен въз основа на екстраполирани данни за реалния БВП на 5 страни: Германия, Индия, Китай, САЩ и Япония. Използван е показателят БВП по постоянни цени (референтна година 2015). Използваният показател дава повече яснота за реалния ръст на икономиките и е адекватна основа за желаната екстраполация.

Екстраполацията и анализът са изготвени въз основа на данни от Световната банка.

Таблица 1. Екстраполирани стойности на БВП по постоянни цени (2015) в трлн. \$

Година	Държава				
	Германия	Индия	Китай	САЩ	Япония
БВП по постоянни цени (2015) в трлн. \$					
2015	3.4	2.1	11.1	18.2	4.4
2016	3.4	2.3	11.8	18.5	4.5
2017	3.5	2.4	12.6	18.9	4.6
2018	3.6	2.6	13.5	19.5	4.6
2019	3.6	2.7	14.3	19.9	4.6
2021	3.6	2.8	15.9	20.5	4.5
2022	3.6	3	16.3	20.9	4.5
<i>Екстраполирани стойности на БВП¹</i>					
2023	3.7	3.1	17.3	21.3	4.6
2024	3.7	3.2	18.0	21.7	4.5
2025	3.7	3.3	18.8	22.1	4.5
2026	3.7	3.4	19.5	22.4	4.5
2027	3.7	3.5	20.3	22.8	4.5
*2028	3.8	3.7	21.0	23.2	4.5
2029	3.8	3.7	21.8	23.6	4.5
2030	3.8	3.9	22.5	24.0	4.4
2031	3.8	4.0	23.3	24.4	4.4
2032	3.9	4.1	24.0	24.7	4.4
2033	3.9	4.2	24.8	25.1	4.4
2034	3.9	4.3	25.6	25.5	4.4
2035	3.9	4.4	26.3	25.9	4.4
2036	3.9	4.5	27.1	26.3	4.4
2037	4.0	4.6	27.8	26.6	4.4
2038	4.0	4.7	28.6	27.0	4.4
2039	4.0	4.8	29.3	27.4	4.4
2040	4.0	4.9	30.1	27.8	4.3
2041	4.0	5.1	30.8	28.2	4.3
2042	4.1	5.2	31.6	28.5	4.3
2043	4.1	5.3	32.4	28.9	4.3

Източник: Bank, W. (2024). GDP (constant 2015 US\$)²

¹ Екстраполацията е осъществена с функцията TREND в MS Excel, която е статистическа функция за прогнозиране на бъдещи тенденции, базирана на линейна регресия по метода на най-малките квадрати.

² Изтеглено на 02 2024 г. от

В таблица 1 са представени данните за БВП по постоянни цени (референтна година 2015), за периода 2015 – 2022 г. Годишната 2020 -та е премахната като отдалечен случай изкривяващ екстраполацията¹. В таблицата данните са представени в две части. Първата част е периода, за който имаме налични данни (2015 – 2022 г.) и втората част, в която са представени екстраполираните стойности на показателя. **Като ограничителни условия** можем да изведем, че това е анализ на тренда на реалния БВП на разглежданите страни. Тази тенденция може да бъде повлияна от редица фактори: военни действия, променени политики, форсмажорни обстоятелства (по примера на 2020 г.), интелект, роботика и др. Т. е. икономическият ход може да поеме и в друга посока, в зависимост от това коя страна успее да разработи/имплементира продуктите и технологиите на бъдещето. **Екстраполирането на данните служи само като инструмент за онагледяване на наличния тренд.**

Прогнозният ни ретроспективен анализ ще бъде представен отделно за всяка страна и графично съпоставен помежду им. Екстраполираните данни са изведени в две фигури с цел ясно визуализиране на изведените трендове.

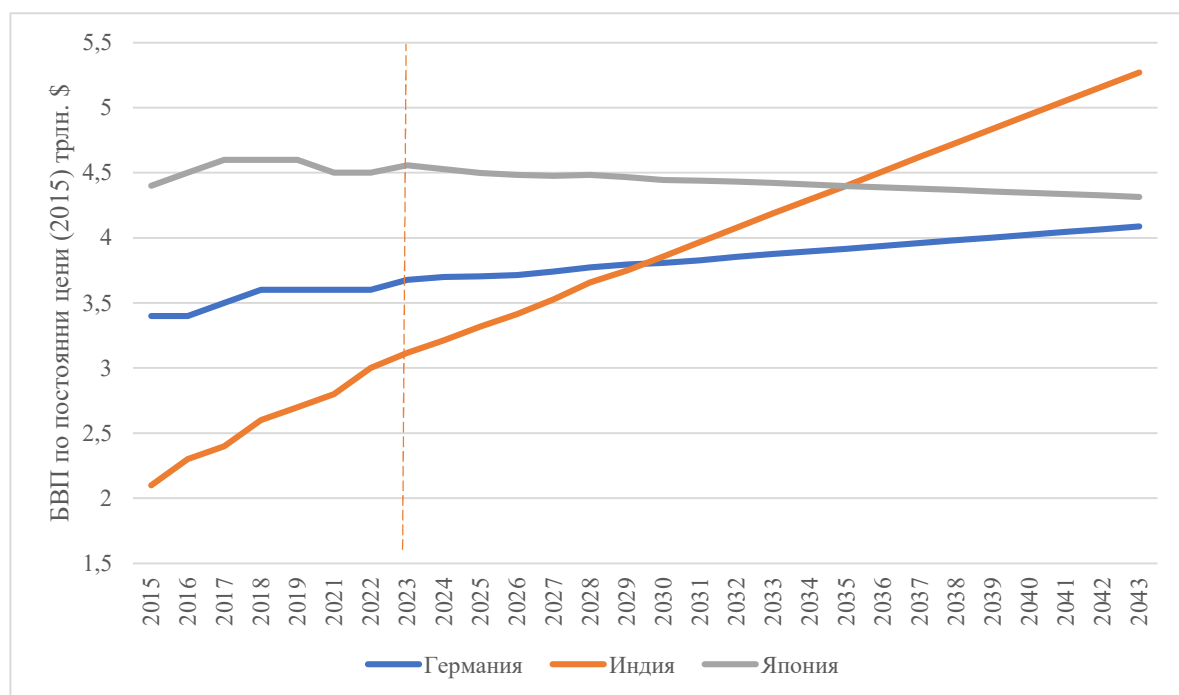
Германия, някогашният мотор на Европа днес е амортизиран и работи на ниски обороти. Германия в последните 20 години успява да реализира икономически ръст, който не впечатлява нито с динамика, нито с амбициозност (виж Фигура 1.)

Въпреки скромните резултати на германската икономика тя успява да скъси значително дистанцията си с Япония.

Япония на свой ред реализира две загубени десетилетия. Страната е изправена пред редица предизвикателства, като застаряващо население, дефлация, публична задлъжнялост и др. Всеки един от изброените фактори оказва силно въздействие върху икономическия ръст на страната, проявени в комбинация са формула за икономическа стагнация. В края на разглеждания период страната изпада в продължителна рецесия. Предвид наличните фактори, перспективите пред японската икономика остават негативни.

https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD?end=2022&locations=JP-CN-DE-IN-US&most_recent_year_desc=true&start=2015

¹ Появата на COVID-19 внесе шок в икономическите системи на разглежданите държави, което доведе до значителен спад в икономическата активност. В отделните страни бяха въведени различни по степен мерки за ограничаване разпространението на болестта, които засегнаха в различна степен икономическите процеси. След 2020 г. реалният БВП се възстанови в нормалните си граници и тренд. Предвид гореизложеното 2020-та година се разглежда като отдалечен случай, изкривяващ екстраполацията.

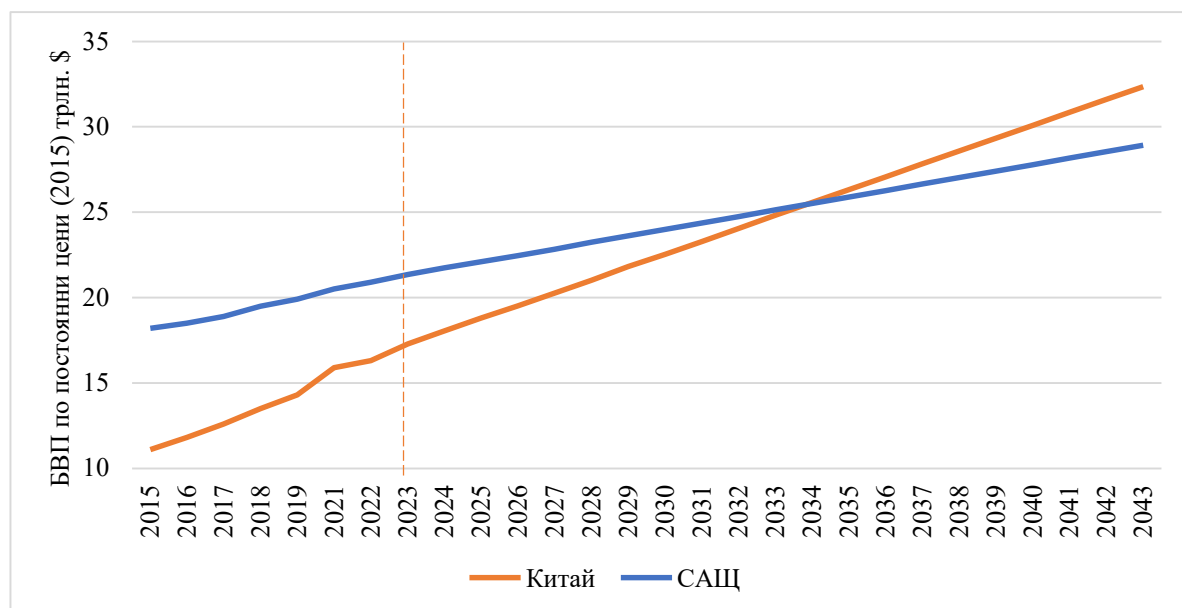

Фигура. 1. Екстраполирани стойности на БВП по постоянни цени (2015) за Германия, Индия и Япония

Източник: Bank, W. (2024). GDP (constant 2015 US\$)¹.

За разлика от Япония и Германия, **Индия** изживява икономически бум. За разглеждания период страната успява да увеличи реалния си БВП 2,5 пъти. Тази скорост на икономическо развитие позволи на страната през 2030 г. да изпревари икономиката на Германия, а 6 години по-късно и тази на Япония. През 2043 г. Индия се е откъснала значително от двете изброени страни, с тенденция за ръст, докато перспективите пред Германия и Япония остават тревожни. Индия има голям вътрешен пазар, който може да генерира търсене, наред с това страната разполага с така ценния в XXI в. ресурс – евтина работна ръка. Перспективите за икономическото развитие на Индия са положителни, с тези резултати страната се настанява трайно сред трите най-големи икономики в света.

¹ Изтеглено на 02 2024 г. от https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD?end=2022&locations=JP-CN-DE-IN-US&most_recent_year_desc=true&start=2015

Фигура 2. Екстраполирани стойности на БВП по постоянни цени (2015) за САЩ и Китай

Източник: Bank, W. (2024). GDP (constant 2015 US\$)¹.

Другият голям печеливш в икономически аспект през XXI в. е **Китай**. За разглеждания период страна почти утроява своя БВП по постоянни цени (2015), което я превръща в най-добре развиващата се страна в икономически план от разглежданите държави. Това, което беше немислимо някога в зората на XXI в., през 2034 г. става реалност и Китай изпреварва САЩ като първа икономика в света! Перспективите за Китай остават положителни и след 2043 г. След като в зората на XXI в. страната изпревари САЩ по показателя БВП ППС² през 2034 г. изпреварва САЩ и по БВП по постоянни цени (2015), вероятно за предстоящия 100 годишен юбилей от идването на власт на ККП³, страната ще отправи курс към повишаване на благосъстоянието на своето население изразяващ се в показателя БВП на човек от населението. Разбира се предаването на първото място не протича толкова гладко като на Фигура 2, двете противопоставящи се икономически суперсили (САЩ и Китай),

¹ Изтеглено на 02 2024 г. от

https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD?end=2022&locations=JP-CN-DE-IN-US&most_recent_year_desc=true&start=2015

² Factbook, T. W. (н.д.). Real GDP (purchasing power parity). Изтеглено на 02 2024 г. от <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/real-gdp-purchasing-power-parity/country-comparison/>

³ Китайска комунистическа партия.

преминават през търговски (Marinov 2020) политически и друг тип конфронтации. Това напрежение в международната система води след себе си до различен тип конфликти, което се явява страничен ефект от смяната на икономическите полюси.

Икономиката на САЩ на свой ред не губи виталност и отчита стабилен ръст за развита икономика. Въпреки доброто представяне на страната, тя не успява да издържи на китайското развитие и губи позицията си на световен икономически хегемон¹. Страната влиза в явна конфронтация с Китай², но въпреки това ходът на икономическата история отрежда второто място на САЩ в световен план в средата на XXI в. Загубата на лидерската позиция се дължи не толкова на слабата американска икономика (от Фигури 1 и 2 се вижда, че САЩ имат значително по-добро икономическо представяне в разглеждания период, спрямо страни като Германия и Япония например), колкото на силният импулс идващ от Азия. Въпреки това, можем да отчетем, че страната запазва икономическа мощ и притегателната си сила, макар и като втората най-силна икономика в света в средата на настоящия век.

Таблица 2. Подредба на страните спрямо размера на икономиките им по показателя БВП по постоянни цени (2015) в трлн. \$.

	Позиция ³	Година	
		2015	2043
Държава	1.	САЩ	Китай ↑
	2.	Китай	САЩ ↓
	3.	Япония	Индия ↑
	4.	Германия	Япония ↓
	5.	Индия	Германия ↓

Източник: данните от Таблица 1.

В обобщение, прогнозният ни ретроспективен анализ показва, че за първата половина на 21 век, отчитаме навлизането в зрялата фаза на смяна на световните икономически полюси. Старите икономически колоси като САЩ, Германия и Япония губят позиции пред новите икономически сили като Китай и Индия. Зрелите икономики на САЩ,

¹ Bloomberg. (декември 2020 г.). Настоящите развиващи се пазари ще са сред икономическите суперсили до 2050 г. Изтеглено на 02.02.2024 г. от <https://www.bloombergtv.bg/a/8-novini-ot-sveta/86960-nastoyashtite-razvivashiti-se-pazari-shte-sa-sred-ikonomiceskite-supersili-do-2050-g>

² В сферата на търговията; въпросът с Тайван; отношенията свързани с политиките по подкрепа на трети страни и др.

³ Държавите са позиционирани една спрямо друга, а не като позиции сред останалите страни в света.

Германия и Япония нямат необходимата виталност, за да минат през ХХІ в. отново като икономически лидери.

И така препотвърди се идеята, че Средиземно море е океанът на миналото, Атлантическият океан е океанът на Съвременното, а Тихият океан е океанът на бъдещето.

5. Поглед от висотата на 2044 г.

Намираме се в 2044 г. От тази висота се вглеждаме в Света, в отделни държави. Въоръжени сме с определен инструментариум: перископ, телескоп, микроскоп и др. Какво установяваме?

5.1 Формирани са мрежи от държави

Илюстративно те са като полуострови. И това, което ги обединява в едно световно цяло е международния обмен, търговия и фрагментарно сътрудничество. Няма острови от група държави. И това е логично съответствие с всички теории за взаимозависимостта в света, така както не можем да се откажем от Адам Смит, Уилям Пети, Дейвид Рикардо, Джон Кейнс, Исак Нютон и с техните теории.

Мрежите от държави са гъвкави, включват различни раси, религии и пр. Те се подчиняват на концепцията за профилация – увеличаване броя на клетките, които изграждат дадена тъкан/мрежа/. Проектът „One Belt – One Road“ е преосмислен. Няма твърди съюзи, с централизирано управление, с държава – лидер, които са съществували (формален или неформален). Това са част от нещата, които показва и перископа, и микроскопа.

Светът от еднополюсен, след това двуполусен е станал е вече многополюсен. Държавите са се събудили. Има и недалновидност в някои държави или в отделни части на една държава без да желаят са създали „ръждиви пояси“. Изградена е вече нова ЕСИТ чрез мрежовия капацитет.

5.2. Технологични, управленски и производствени дименсии

Микроскопът ни показва, че хората, държавите се управляват чрез:

- *алгоритми;
- *протоколи;
- *формирани коалиции от социални платформи;
- *изкуствен интелект.

По нататък, виждаме процес на постигане на икономическо развитие, което включва и икономическия растеж, а това кореспондира с икономическото равновесие: „Установяването и поддържане на равновесие означава: установяване на връзка, на пропорции, на баланси, на равнозначно развитие.“ (Panayotov 1983, 32).

Що се отнася до концепцията на Жак Атали, то вече доминират нови организации, с нови работни места, които дори не са съществували преди двадесет години.

5.3. Релация: човек – изкуствен интелект

ИИ е проникнал в трите основни компоненти на веригата: инфраструктура – структура – суперструктура. Те са задължителни подсистеми на всяка бизнес, образователна, изследователска и пр. системи.

В този смисъл вече функционират гъвкави, роботизирани производствени системи, 3D и други нови технологии. Суперструктурата, с останалите компоненти формират една система, която е самоорганизираща, самоуправляваща. Тя вече е в състояние да верифицира и променя номенклатурата и асортимента или продуктовата листа на една организация, без намеса на човека! Логиката на този процес може да бъде намерена в романа на Клифърд Саймък „Всичко живо е трева“ от седемдесетте години на XX в.

Вглеждайки се от това високо плато – 2044 г. надолу, нещата за някои процеси са доста мъгливи, но вятърът на съзидателната смяна на системите частично разсейва тази мъглявина. Вече сме си отговорили на алтернативата: “Преподавателят на бъдещето или бъдещето на преподавателя“. Но все пак може да стъпим на друг роман, някъде след 1825 г. на М. Лермонтов „Героят на нашето време“ за „излишните хора“. А може би „Гневът на мравките от Джон Стайнбек е преминал отдавна.

Технологията на обучението няма нищо общо със сегашната. Свързването на мозъка с различни информационни магистрали е факт. „Braininternet е овладян, дигиталната фрустрация е преодоляна, а дигиталната конвергенция е доминираща! И едно проникване, изведено като спомен от бъдещето. До сега, а и пандемията от 2020 г. имаха биологична основа. Към 2044 г. е започнала да се разразява и продължава, бихме я нарекли, „Дигитална пандемия“. В основата и, допускаме, лежи ИИ. В резултат от нейното действие: една група хора ще се адаптират, ще оцелеят; втората група ще останат без работа, без бъдеще и ще потънат в тъмнина; трета група, няма да издържи психически. И по конкретно, вече са засегнати в големи мащаби от 60 до 80% следните индустрии: оръжейната, медицината, строителството, хранителната, транспортната, пътната, речната, морската, летищната и т.н. По-трудно ИИ пробива, обаче, в лозарството, овощарството, растениевъдството, животновъдството и др. И от висотата на спомена от бъдещето си обясняваме фермерските протести от преди двадесет години. В цяла Европа. Защо? Защото вълненията са били не толкова за субсидии, макар че и тази причина я има, а против ИИ в посока изкуствения протеин.

Населението на Земята ще намалее и възможно, до някаква степен, да се препотвърди концепцията от „Границите на растежа“ от втория рапорт на Римския клуб.

5.4. Други акценти – 2044 г.

А. Релация: Синтез v/s разпада. Производството на електрическа енергия вече не е в резултат на разпада на атома, а е функция на ядрен синтез. (Damyanov 2011). Това все още протича трудно, а освен това има други технологии като тази на водородна основа.

В. Една част от Централна Африка и на юг е заселена от китайци, с предварително изградени къщи между 2010 – 2020 г. и са поети милиони китайци. Така КНР е в или до ресурсните държави, чиито залежи са необходими за високотехнологичните дейности и продукти.

С. Просперитет постигат и онези държави, които имат **демографски дивидент**, като Индия, например.

Д. Ресурсовият вектор. През 2044 г. планетата Плутон излиза от Водолей, а беше навлязла в обсега на Земята през януари 2024 г. Затова последните двадесет години (2024 – 2044 г.) не минаха без трудности – бунтове, протести, локални военни сблъсъци и т.н. Но имаше много креативност, иновации, импровизации и упоритост.

Една от причините беше и ресурсовият вектор. Будни и предприемчиви държави от отделните мрежи, с гордо вдигнати глави бяха „жадни“ и все още са за уран, кобалт, платина, паладий, злато, сребро, родий, осмий и иридий и др. Чрез тези метали изследваните държави, а и много други разшириха своя инвестиционен портфейл. Развиха ИТ сектора, изкуствения интелект и проникването в Космоса.

Установяваме накрая, без да изчерпаме обхвата на материята, от висотата на която се намираме, че са се сменили няколко поколения на нововъзникващи, изплуващи лидери и техни последователи. Те са били в развитие и са променили отношението към себе си, екипите и света. Станали са по холистични в своето поведение и в голяма степен са търсили равновесие в своята екосистема.

6. Едно не типично заключение

Паул Файерабенд пише *„Условието за съвместимост, изискващо новите хипотези да бъдат в съгласие с възприетите теории, е несъстоятелно, защото запазва по-старата, а не по-добрата теория. Хипотезите, противоречащи на утвърдените теории, ни дават данни, които не могат да бъдат получени по никакъв друг начин.* (Fayerabend 1996, 5).

В контекста на тази мисъл ще си позволим да верифицираме една теза на френският изследовател Жан Батист Сей от 1803 г. Той формулира теорията за трите основни производствени фактори:

Капиталът – първи производствен фактор.

Работната сила – втори производствен фактор.

Земята – трети производствен фактор.

Тези фактори, твърди Сей, осигуряват богатството на индивида, на държавата.

Според нас, от висотата на 2044 г., с увереност можем да твърдим, че се е зародил, развил и утвърдил **Четвърти фактор – Изкуственият интелект!** В по-конкретен вид бихме го оприличили на производствено – управленски фактор. За отворен финал, на изследването ни, това би било един чудесен спомен от бъдещето!

ЛИТЕРАТУРА

ДАМЯНОВ, А. 1998. Измерения на фирмената интернационализация (възгледи и фрагментарни апробации), Дисертация за присъждане на научна степен „доктор на икономическите науки“, Свищов, 397 с.

ДАМЯНОВ, А. 2011. Национални и интернационални допускания, В: *Икономика и управление в XXI в. – решения за стабилен растеж, Сб. Доклади от Международна юбилейна научна конференция 8 – 9 ноември 2011*, Свищов, 1-23.

ДОКЛАДЪТ АТАЛИ. 1999. Проект ТЕМПУС 133, София.

МАН, Т. 1986. Йосиф и неговите братя, том. III, София.

МАРИНОВ, Ц. 2019-2020. Търговското противопоставяне между САЩ и Китай, *Годишник на Икономически университет – Варна, том. 90*, Варна, 228-284, ISSN 0861-6752.

ПАНАЙОТОВ, Д. 1983. Съчетаване на глобалното с регионалното планиране, Варна, 152 с.

ФАЙЕРАБЕНД, П. 1996. Против метода, София,

REFERENCES

DAMYANOV, A. 1998. Izmereniya na firmenata internatsionalizatsiya vazgledi I fragmentarni aprobatsii, Disertatsiya za prisazdane na nauchna stepen doctor na ikonomicheskite nauki, Svishtov,

DAMYANOV, A. 2011. Natsionalni i internatsiomalni dopuskaniya, V: *Ikonomika i upravlenie v XXI v. – resheniya za stabilen rastezh, Sb. Dokladi ot Mezhdunarodna yubileina mauchna konferenziya 8 – 9 noemvri 2011*, Svishtov, 1-23.

DOKLADAT ATALI. 1999. Proekt TEMPUS 133, Sofia.

FAYERABEND P 1996. *Protiv metoda*, Sofia,

MAN. T. 1986. *Yosifi i negovite bratya*, tom III, Sofia.

MARINOV, TS. 2019-2020. Targovskoto protivopostavyane mezhdu SASH I Kitaj. *Godishnik na Ikonomocheski universitet – Varna, tom 90*, Varna, 228-284.

PANAYOTOV D. 1983. *Sachetavane na globalното s regionalното* Varna.

REFLECTIONS ON MEMORIES FROM THE FUTURE

Abstract. The present study consists of four parts. In the first part, a synthesized, fragmentary review of cases in which, a priori, the future is foreseen is made - from deep antiquity to our present day, i.e., a memory of the past. In the second part, "sprouts of the future" are captured in a multi-vector aspect. In the third part, based on certain assumptions and through a combination of prognostic methods, the movement of the GDP of a group of countries from 2015 to 2044 is extrapolated. And in the fourth part, our memory of the future is developed. Sketches of the big world picture in 2044 are captured, the changes that have occurred, the location of the major economic powers, the way of organization and connection of individual countries, the emergence of a new factor of production, etc.

Keywords: retrospective analysis; forecast; futurology

JEL: F02, F17, F42.

Prof. Atanas Damyanov, PhD

ORCID: 0000-0001-8610-1985

International Business School

Botevgrad, Bulgaria

E-mail: adamyanov@ibsedu.bg

Assoc. Prof. Margarita Marinova, PhD

ORCID: 0000-0003-3550-6602

International Business School

Botevgrad, Bulgaria

E-mail: mmarinova@ibsedu.bg